

УДК 621.82

Прачук О. – ст.гр.АТ-401

Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж
ТНТУ імені Івана Пулюя»

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПАРАМЕТРІВ ПІДВІСКИ І УМОВ ЕКСПЛУАТАЦІЇ НА ПЛАВНІСТЬ РУХУ АВТОМОБІЛЯ

Науковий керівник: викладач вищої категорії, викладач – методист
Заверуха Р.Р. , викладач II – категорії Венгер М.П.

Prachuk O. - student groups AT-401

A separate structural unit "Ternopil Vocational College of TNTU named after
Ivan Puluj"

INVESTIGATION OF THE INFLUENCE OF SUSPENSION PARAMETERS AND OPERATING CONDITIONS ON THE SMOOTHNESS OF THE VEHICLE

Supervisor: teacher of the highest category, teacher - methodologist
R.R. Zaverukha , teacher II - category M.P. Wenger

Ключові слова: підвіска, параметри підвіски, плавність руху автомобіля
Keywords: suspension, suspension parameters, smoothness of the car

Досліджена модель, яка використовується при вивченні коливань автомобіля, може бути моделлю 1/4, 1/2 або моделлю просторових коливань автомобіля.

На рисунку 1 показана модель 1/4 коливання автомобіля, прийняті наступні позначення: F_M і F_m - сили, що діють на підресорну і не підресорну масу автомобіля; k_s , c_s - коефіцієнт жорсткості і опору підвіски; k_t і c_t коефіцієнт жорсткості і опору шин; z і q - нерівна поверхня дороги.

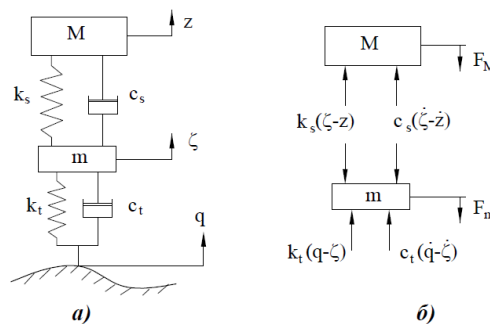

Рисунок 1 - Модель чверті автомобіля

(а) діаграма вільного тіла підресорених; і безпружинних мас (б).

Представлені результати дослідження впливу конструктивних параметрів підвіски і умов роботи на плавність руху автомобіля. Для проведення дослідження була побудована модель 1/4 коливання автомобіля з двома ступенями свободи. Джерелом стимуляції коливання автомобіля є профіль по-поверхні дороги, обраний відповідно до ISO 8086. Середнє значення квадрата прискорення транспортного засобу (a_{rm}) в вертикальному напрямку було обрано в якості критерію для оцінки плавності руху автомобіля.

За підтримки програм Matlab / Simulink 2018 і Minitab 16 результати дослідження показали, що коефіцієнт жорсткості підвіски k_s робить істотний вплив на середнє значення квадрата прискорення автомобіля і навпаки, коефіцієнт опору c_s має незначний вплив на a_{rm} ; чим вище швидкість руху автомобіля V_a , тим вище значення a_{rm} і чим нижче якість дороги, тим вище значення a_{rm} ; значення підресорної маси M обернено пропорційно значенню середнього значення квадрата прискорення автомобіля a_{rm} , збільшення значення підресорної маси M призведе до зменшення значення a_{rm} . Фактори, які впливають на a_{rm} в залежності від рівня впливу від високого до низького, такі: тип дороги, швидкість автомобіля, жорсткість підвіски, підресорна маса, коефіцієнт опору підвіски.

Для побудови математичної моделі, що описує рух систем, використовують принцип D'Alambe, який поєднує в собі теоретичні основи багатоб'єктної системи. Грунтуючись на встановленні рівняння рівноважної сили між підвішеними і не підвішеними масами, рівняннями коливань системи показано наступним чином:

$$\begin{aligned} M \cdot \ddot{z} - k_z(\zeta - z) - c_z(\dot{\zeta} - \dot{z}) + F_M &= 0 \\ m \cdot \ddot{\zeta} + k_z(\zeta - z) + c_z(\dot{\zeta} - \dot{z}) - k_t(q - \zeta) - c_t(\dot{q} - \dot{\zeta}) + F_m &= 0 \end{aligned} \quad (1)$$

Встановлено що моделі коливання автомобіля, показаної на рисунку 1, нерівна поверхня дороги вважається одним з джерел вертикальних коливань. Не рівна поверхня дороги може бути виражена у формі гармонійної функції, функції зупинки або в довільній формі. Використовуємо функцію для представлення поверхні дороги в довільній формі відповідно до ISO-8068 таким чином:

$$S_q(n) = S_q(n_0) \left(\frac{n}{n_0} \right)^{-\omega} \quad (2)$$

де: n - частота поверхні дороги (цикл/м);

n_0 - частота вибірки (цикл/м);

$S_q(n_0)$ - щільність спектра висоти поверхні дороги (m^3 /цикл),

ω - частотний коефіцієнт, який описує спектральну щільність поверхні дороги.

Нерівна поверхня дороги передбачається Гауссовским випадковим процесом, і генерується через зворотний Фур'є випадкових величин:

$$\begin{aligned} q(t) &= \sum_{i=1}^N \sqrt{\frac{2\pi n_0^2 S_q(n_0)}{f_{mid,i}^2}} \Delta f \cdot \cos(2\pi f_{mid,i} t + \varphi_i) \\ f_{mid,i} &= f_1 + \frac{2i-1}{2} \Delta f; i=1,2,3 \dots n, \varphi_i \end{aligned} \quad (3)$$

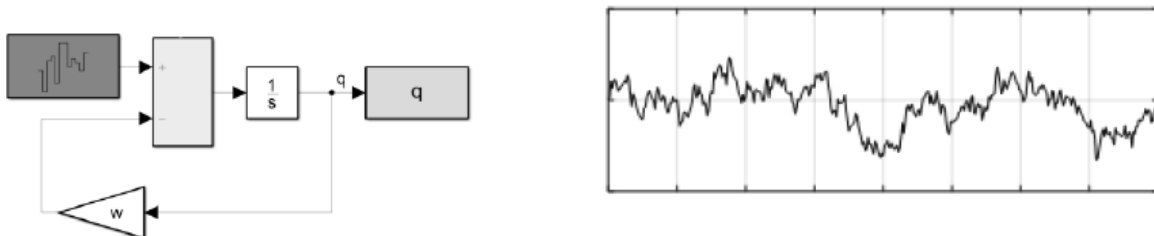

Рисунок 2 – Модель Simulink та результати моделювання випадкової стимуляції поверхні дороги ISO-D

Література

1. Nguyen Thanh Cong, Nguyen Khac Tuan, Le Van Quynh, Study on influence of design parameters of suspension system on F-SAE racing car ride comfort // Journal of Scient and Technology Thai Nguyen University of Technology, 118(04), 2014, pp. 49-54.